

จังหวัดนราธิวาส

ประวัติ

จังหวัดนราธิวาส เดิมมีฐานะเป็นเพียงอำเภอหนึ่ง เรียกว่า อำเภอบางนรา ขึ้นกับเมืองสายบุรี ซึ่งเป็นหนึ่งในเจ็ดหัวเมืองภาคใต้ ต่อมาได้โอนไปขึ้นกับเมืองระแงะ ซึ่งเป็นหนึ่งในเจ็ดหัวเมืองเช่นกัน โดยประวัติความเป็นมาของนราธิวาสนั้น มีความเชื่อมโยงกับเรื่องราวของเมืองปัตตานี เมืองสายบุรี และเมืองระแงะ

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงรับสั่งให้กรมพระราชวังบวรมหาสุรสีหนาท ยกทัพหลวงลงมาปักขี้ไต้เพื่อปราบปรามข้าศึกที่เข้ามาทางปักขี้ไต้เมื่อข้าศึกแตกพ่ายหนีไปหมดแล้ว จึงเสด็จประทับ ณ เมืองสงขลา และได้มีรับสั่งออกไปถึงหัวเมืองมลายูทั้งหลาย ที่เคยขึ้นกับอยุธยามาก่อน ให้มาอ่อนน้อมตั้งเดิม โดยพระยาไทรบุรี และพระยาตรังกานูยอมอ่อนน้อมแต่โดยดี แต่พระยาปัตตานีแข็งเมืองไม่ยอมอ่อนน้อม จึงรับสั่งให้ยกทัพไปเมืองปัตตานีเมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๒ เมื่อได้เมืองปัตตานีแล้ว ได้โปรดเกล้าฯ ให้พระราชทานตราตั้งให้แก่พระยาสงขลา (บุญสุข) เป็นพระยาปัตตานี และให้อยู่ในความกำกับดูแลของเมืองสงขลาต่อไป และตั้งในเป็นเมืองมนตรีขึ้นอยู่กับกรุงรัตนโกสินทร์โดยตรง ในระหว่างที่พระยาปัตตานี (ขวัญชัย) ว่าราชการเมืองปัตตานีอยู่นั้น บ้านเมืองสงบเรียบร้อยปกติสุขตลอดมา ครั้นเมื่อพระยาปัตตานีถึงแก่กรรม ทรงโปรดเกล้าฯ ให้นายพ่าย น้องชายพระยาหลวงสวัสดิ์ภักดีผู้ช่วยราชการเมืองปัตตานี และได้ย้ายที่ว่าการเมืองปัตตานีจากบ้านมะนา (อำวนาเกลือ) ไปตั้งอยู่ที่บ้านยามู

ในระหว่างนั้นพวกของชาห์ตรีตวนวงศ์ฯ และพวกโมเซฟได้เริ่มก่อวุ่นความสงบสุขของบ้านเมือง โดยคบคิดกับปล้นบ้านพระยาปัตตานี และบ้านหลวงสวัสดิ์ภักดี แต่ก็ได้ถูกตีถอยหนีไปหลบซ่อนตัวอยู่ที่บ้านกะลาพอ แขวงเมืองสายบุรี นอกจากนั้นเมืองปัตตานีซึ่งมีอาณาเขตกว้างขวาง และมีโจรผู้ร้ายชุกชุม เทียวปล้นบ้านเรือนราษฎรจนเหลือกำลังที่พระยาปัตตานีจะปราบให้ราบคาบได้ จึงแจ้งราชการไปยังเมืองสงขลา พระยาสงขลา (เถียนจ้อง) ออกมาปราบปราม และจัดนโยบายแบ่งแยกเมืองปัตตานีออกเป็น ๗ เมือง ได้แก่ เมืองปัตตานี, เมืองหนองจิก, เมืองยะลา, เมืองรามันห์, เมืองระแงะ, เมืองสายบุรี และเมืองยะหริ่ง ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ได้มีพระยาปัตตานี (ต่วนสุหลง), พระยาหนองจิก (ต่วนกะจิ), พระยายะลา (ต่วนบางกอก) และพระยาระแงะ (หนิเดะ) โดยเจ้าเมืองทั้ง ๔ ได้สมคบคิดกันเป็นกบฏขึ้น จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาเพชรบุรี และพระยาสงขลา (เถียนเส็ง) ลงมาปราบ และพิจารณาเห็นว่า หนิบอสูชชาวบ้าน

บางปูซึ่งพระยาระหว่างแต่งตั้งให้เป็นกรรมการเมืองยะหริ่งได้เป็นกำลังสำคัญ และได้ทำการต่อสู้ด้วยความกล้าหาญยิ่ง ด้วยคุณงามความดีนี้จึงได้แต่งตั้งให้เป็นผู้รักษาราชการเมืองระแงะ สืบต่อจากพระยาระแงะ (หนิเตะ) ที่หนีไป และได้ย้ายที่ว่าการจากบ้านระแงะมาตั้งใหม่ที่ตำบลตันหยงมัส

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงให้ยกเลิกการปกครองแบบเก่า เพราะการแบ่งเขตแขวงการปกครอง และตำแหน่งหน้าที่ราชการในหัวเมืองทั้ง ๗ ที่ยังทับซ้อนกันอยู่หลายแห่ง จึงได้วางระเบียบแผนการปกครองและตำแหน่งหน้าที่ราชการให้เป็นระเบียบตามสมควรแก่กาลสมัย เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๔๔

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๔๙ มีประกาศพระบรมราชโองการให้แยกบริเวณ ๗ หัวเมือง ออกจากมณฑลเทศาภิบาล เรียกว่า มณฑลปัตตานี เพื่อสะดวกแก่ราชการ และทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญขึ้นกว่าแต่ก่อน ในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้ย้ายที่ว่าการจากเมืองระแงะ ตำบลตันหยงมัส มาตั้งที่บ้านมะนาอ (บางมะนาวในปัจจุบัน) อำเภอบางนรา ส่วนท้องที่เมืองระแงะ และได้ยกฐานะอำเภอบางนราขึ้นเป็นเมืองบางนรา มีอำเภอในการปกครองได้แก่ อำเภอบางนรา, อำเภอดันหยงมัส, กิ่งอำเภอยะบะ, อำเภอสุไหงปาดี และกิ่งอำเภอโต๊ะโมะ

ครั้นต่อมาสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้เสด็จประพาสมณฑลปัตตานีได้ เมื่อพระองค์เสด็จถึงเมืองบางนรา ทรงพระราชทานพระแสงศาสตราแก่เมืองบางนรา และทรงดำริว่าบางนรานั้นเป็นชื่อตำบลบ้าน และควรที่จะมีชื่อเมืองไว้เป็นหลักฐานสืบไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อเป็น "เมืองนราธิวาส" ซึ่งหมายถึงที่อยู่ของคนดี เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๘

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้มีการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคครั้งยิ่งใหญ่ และให้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็นจังหวัด เมืองนราธิวาสจึงเป็นเปลี่ยนเป็น "จังหวัดนราธิวาส" จากนั้นเป็นต้นมา

การเมืองการปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น ๑๓ อำเภอ ๗๗ ตำบล ๕๕๑ หมู่บ้าน

๑. อำเภอเมืองนราธิวาส
๒. อำเภอตากใบ
๓. อำเภอบาเจาะ
๔. อำเภอช้าง
๕. อำเภอระแงะ
๖. อำเภอเรือเสาะ
๗. อำเภอศรีสาคร
๘. อำเภอแว้ง
๙. อำเภอสุคีริน
๑๐. อำเภอสุไหงโก-ลก
๑๑. อำเภอสุไหงปาดี
๑๒. อำเภอจะแนะ
๑๓. อำเภอเจาะไอร้อง

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกบานบุรีเหลือง (*Odontadenia macrantha*)

ต้นไม้ประจำจังหวัด

ตะเคียนชันตาแมว (*Neobalanocarpus heimii*)

คำขวัญประจำจังหวัด

ทักษิณราชดำหนัก ชนรักศาสนา นราทัศน์เพลินตา ปาโจตรึงใจ แหล่งใหญ่แร่ทอง ลองกองหอมหวาน

เศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด GPP p๑ (ปี ๒๕๕๘) ๓๕,๑๓๕ ล้านบาท

- เกษตรกรรม ๔๘.๖๖ %
- อุตสาหกรรม ๔.๙๗ %
- โรงแรม/ภัตตาคาร ๐.๖๓ %
- ค้าปลีก-ค้าส่ง ๑๓.๖๙ %
- ก่อสร้าง ๒.๖๘ %
- อื่นๆ ๒๙.๓๗ %

ภาวะราคาสินค้า

- รายได้เฉลี่ยต่อหัว (ปี ๒๕๕๘ p๑) ๔๔,๕๕๓ บาท
- อัตราการว่างงาน (เม.ย.-มิ.ย.๕๙) ๒.๑๑ %
- ค่าแรงขั้นต่ำ ๑๔๔ บาท/วัน
- อัตราเงินเฟ้อ (เม.ย.-ส.ค. ๕๙/เม.ย.-ส.ค. ๕๘) ๕.๔ %

การจำหน่ายสินค้า OTOP (ม.ค.-สค. ๕๙)

- ยอดจำหน่ายสินค้า OTOP ๑๙.๗๓ ล้านบาท

มูลค่าการค้าชายแดน (ม.ค.-ส.ค.๕๙)

- การค้ารวม ๓,๓๒๙.๖๙ ล้านบาท
- การส่งออก ๑,๒๔๘.๙๖ ล้านบาท
- การนำเข้า ๒,๐๘๐.๗๓ ล้านบาท
- ดุลการค้า -๘๓๑.๗๗ ล้านบาท

สังคมและวัฒนธรรม

เชื้อชาติ

ส่วนมากเป็นชาวไทยเชื้อสายมลายูดั้งเดิม ชาวไทย ชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวมลายูเชื้อสายพม่าจากมาเลเซีย

ศาสนา

ชาวไทยมุสลิม ๘๒% ชาวไทยพุทธ ๑๗.๙% คริสต์ และอื่น ๆ ๐.๑%

ภาษา

ส่วนใหญ่ ๘๐.๔% ใช้ภาษามลายูปัตตานี นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้, ภาษาไทยตากใบ และภาษาจีน

การศึกษา

ปัจจุบันมีสถานศึกษารวมทั้งหมด ๔๘๘ แห่ง (ไม่รวมแหล่งวิชาการนอกระบบ) สังกัด สปช. ๒๕๕ แห่ง สังกัด สศ. ๑๘ แห่ง สังกัด สช. ๘๒ แห่ง สังกัด กศป. ๑๕ แห่ง สังกัดเทศบาล ๑๐ แห่ง สถาบันศึกษาปอเนาะที่จดทะเบียน ๗๖ สถาบัน จำนวนนักเรียนก่อนประถมศึกษา ๓๑,๒๐๐ คน ระดับประถมศึกษา ๘๘,๒๐๐ คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ๑๗,๓๐๐ คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. ๙,๔๐๐ คน ระดับอุดมศึกษา (ปวส.) ๙๐๐ คน ระดับอุดมศึกษา (วิทยาลัยพยาบาล) ๘๐๐ คน รวม ๑๔๗,๗๐๐ คน

ศิลปและวัฒนธรรม

ลิเกฮูลู (ดิเกฮูลู), มะโย่ง, โนราแขก